

ZOLTAY LÍVIA

Egy emberről...

Jól állnak a dolgaim. Ha divatos szófordulatokkal jellemezném magam, akkor azt mondanám, sínen van az életem. A munkám érdekes, kreatív. Negyvennégy éves vagyok, és megteremtettem minden feltételt ahhoz, hogy hamarosan családot alapítsak. Megvan már a kiszemeltem is ehhez. Fiatal, szép és okos nő. Nem nagyon fiatal, de ahhoz épp eléggé, hogy gyerekeket akarjon. Úgy érzem, hogy szinte mindenben egyezünk.

Mostanában gyakran gondolok a múltra, főleg tizenéves koromra. Harminc éve egyáltalán nem úgy tűnt, hogy bármire is viszem majd az életemben. Problémás családi háttér, nehéz gyerekkor, cirkuszok, lázadások.

Volt egy tanárom, Laci bá. Matek-torna szakos. Ez a párosítás már akkor is megfogott. Nem érttem, hogy kerül egymás mellé ez a két dolog: a számok és a jó fizikum. Élt bennem egy előítélet azokkal szemben, akik jók voltak matekból és nem a sportos testfelépítés és az előnyös külső ugrott be. Laci bá viszont baromi jól nézett ki, férfiszemmel nézve is. Magas volt és szikár, izmos. Nem a kigyúrt fajtából, pedig abban az időben kezdtek elterjedni nálunk is a konditermek. Szemüveget hordott, de az is jól állt neki.

Szóval Laci bá külseje szöges ellentétben állt a matekos agyával, legalábbis az én akkori gondolkodásom szerint. A felesége, Éva néni is az iskolánkban tanított, magyart és történelmet. Amennyire utólag meg tudom ítélni, pontosan tisztában volt a férje előnyös tulajdonságaival. Laci bá nem volt csélcsap, legalábbis soha nem lehetett hallani egyetlen nőügyéről sem. Pedig a hetedikes-nyolcadikos csajok úgy bámulták, mintha valami menő popsztár lenne. A tanárnők meg folyton ott lebzseltek körülötte, volt, aki csak azért ment a közelébe, hogy hozzáérjen. Fiatal srácként érzékenyen érintettek ezek a kis jelenetek, de Laci bá rendíthetetlennek tűnt, nem lehetett rávenni még egy ártatlan flörtre sem.

Egyszer megkérdeztem tőle, hogy fér össze a matek a tornával, mire ő azt mondta:

– Aki trenírozza az agyát, az trenírozza a testét is. Egyik sem ér semmit a másik nélkül.

Trenírozza... Fogalmam sem volt, mit jelenthet ez a szó.

Amikor odakerült az iskolánkba, én hatodikos voltam, ő meg úgy harminc körül lehetett. Ez az évszám nekem akkor matuzsálemi kornak tűnt.

Nem voltam különösebben jó semmiből, még tornából sem tartoztam a legjobbak közé. Gyakran kaptam karót, mert nem vittem felszerelést és hetedikben úgy nézett ki, hogy meg fogok bukni matekból.

– Fiam, semmi nem lesz belőled, ha nem készülsz az órákra! Mi akarsz lenni? Egy nulla?

– Nem tudom – feleltem, és tényleg nem tudtam. Fogalmam sem volt, mit akarok kezdeni magammal. Akkor még a lányok sem izgattak.

Egyik délután, talán pénteki nap lehetett, mert már viszonylag korán kiürült az iskola, én a folyosón ültem az egyik padon, és azon gondolkodtam, hogy mondom meg apámnak, ha Laci bá tényleg meghúz matekból. Különösebben nem érdekeltem a szüleimet soha, de annak biztos nem örültek volna, ha megbukok. Nem akarták, hogy évet ismételjek. Ahogy ott ültem, megláttam Laci bát, amint közeledik, de nagyon el volt gondolkodva. Valami belém bújt akkor, és nem eresztett, egyetlen pillanatra sem. Kinyújtottam a jobb lábamat, mert biztos voltam benne, hogy a figyelmetlensége miatt jó nagyot fog esni. Harminc éve ez nem csak nagy merészség volt, de olyasmi is, amiért simán kicsaphattak valakit az iskolából két-három jókora pofon kíséretében. Hiába sejtettem, hogy ez fog történni, nem húztam vissza a lábamat.

A tanár hatalmasat esett. A táskája elcsúszott a folyosó végére, a szemüvege darabokra tört. Összetört a karórája is. Mindez néhány másodperc alatt zajlott le, de a csattanásra azonnal megjelent a portás, két napközis tanár és Éva néni is. Laci bá felállt a földről. Az elrepült táskát a portás adta a kezébe, a törött szemüveget és órát pedig Éva néni szorongatta. Egyértelmű volt mindenki számára, hogy nem véletlen balesetről van szó.

– Ezt mindenképpen jelenteni kell az igazgatónak – sziszegte a portás.

– Nem tudom, honnan vetted a bátorságot ehhez, fiam! – kántálta az egyik napközis tanár.

Felkészültem a pofonra, az intőre, arra, hogy kivágnak az iskolából, és apám azt mondja, hogy akkor takarodjak dolgozni. Akartam azt a pofont. Az arcom vöröslött és pontosan tudtam, ha Laci bá csak meglegyint, annak még hetekig érezni fogom a helyét. Hogy még jobban provokáljam, feleltem a fejemet és belenéztem a szeméibe. – Üss meg! – suggeráltam magamban. – Elgáncsoltalak! Amekkorát estél, csoda, hogy nem tört el csontod!

– Menjtek el, ha kérhetem! – szólalt meg Laci bá halkán, de határozottan. – Te is, Éva!

Ez hatott. Ketten maradtunk, ő meg én. A dühtől elsírtam magam. Éreztem, ahogy a könnyecseppek kifolynak a szemeimből, végiggördülnek az arcomon, a nyakamon, és bekúsznak a koszos, izzadságtól nedves pótlóm alá. Szégyelltem magam. De nem azért, amit tettem, akkor még nem. Azért szégyelltem magam, mert fiú létemre sírtam. Laci bá csak állt előttem, egy szót sem szólt. Ahogy rám nézett, azt, amíg élek, nem felejttem el. Abban a nézésben minden benne volt: értetlenség, düh, fájdalom a megaláztatás miatt. Nem bírtam a tekintetét, a hideg, szürke, vizslató szemét. Elfordultam, és még jobban sírtam. Nem tudtam abbahagyni. De akkor már azért sírtam, amit tettem.

Leült mellém a padra. Továbbra sem mondott semmit. Végül kinyögtem:

– Ne haragudjon rám!

Nem a kirúgástól féltem vagy a pofonoktól, amiket egyébként nem kaptam meg. Saját magamtól undorodtam.

– Jól van – mondta végül. – Menj haza!

Ettől kezdve valami megváltozott, bennem is és benne is. Nem alakult ki köztünk szorosabb tanár-diák kapcsolat, de elkezdtem odafigyelni a tantárgyakra, és ahogy jobbak lettek a jegyeim, úgy ő is másképp állt hozzám. Nem mondogatta például, hogy semmi nem lesz belőlem....

Aztán elérkezett a ballagás ideje. Elkerültem onnan, és azóta sem halottam róla semmit.

Két év telt el. Megnősültem, elvettem a kiszemeltemet. Megszületett az első gyerekünk. Ha nem érezném túl felszíneseznek ezt a kijelentést, akkor azt mondanám, hogy boldog vagyok. Pedig voltak nehézségeim bőven.

A tanárom ma is gyakran eszembe jut.

– Látogasd meg! – szól a feleségem.

– Nem tudom. Nem biztos, hogy még mindig a régi iskolában tanít, semmit nem tudok róla.

– Nézz utána! Ma már ez nem jelenthet gondot.

– Nem akarok tolakodni és különben is, lehet, hogy nem emlékszik már rám, rengeteg tanítványa volt.

– Biztos, hogy emlékszik rád. Biztos. Hidd el nekem!

Talán tényleg emlékszik rám. Én viszont nem vagyok büszke magamra. Minél idősebb vagyok, annál jobban zavar, amit tettem. De nem csak ezért gondolok rá annyit. Szeretném látni a volt tanáromat.

Elég rámenős vagyok, úgyhogy nem jelentett gondot bejutni a régi iskolámba. Beszéltem az igazgatóval is (persze már nem az az igazgató, aki akkor volt, amikor én oda jártam).

Megtudtam, hogy Laci bát egy éve nyugdíjba küldték. Tragédiák sorozata történt vele. Meghalt a lánya, pár évre rá a felesége, mert beteg volt. Belebetegedett a gyereke elvesztésébe. Laci bá tartotta magát évekig, aztán inni kezdett. Nyugdíjazták, mert így nem lehet tanítani.

Felkavar, amit hallok, de megszerzem a címét. Nem is kell harcolnom érte. Ott lakik még mindig, a lakótelepen. Nem akarom sokáig húzni a dolgot. Lehet, hogy csak amolyan pótapafélének tartom az apám helyett, aki valójában soha nem volt igazi apám. De ez most nem érdekel. Látni akarom az öreget.

Becsengetek. Viszonylag gyorsan kinyílik az ajtó. Megtört öregemberre számítok. Megtörtnek megtört, de még így is, mindannak ellenére, amiken keresztülment, nagyon jól néz ki. A haja már ősz, az alakja azonban még mindig izmos, szikár. Farmert és pólót visel. Alkoholt nem érzek rajta. Egy kis ideig nézi az arcomat, aztán halkán megszólal:

– Jé, a gáncsolós!

– Nem hiszem el, hogy megismer! – dadogom.

– De bizony! – elmosolyodik, a mosolya halvány, szolid. – Gyere be! – mondja.

Bemegegyek, leülök. Beszélgetünk, hosszú órákon át. Megtudom, hogy valóban ivott egy ideig, de már több hónapja tiszta, bár rettentő nehezeére esik „így maradni” azok után, amiken átment. Megértem, és ezt el is mondom neki.

– Annak örülök, hogy belőled ember lett, fiam! – veti oda nekem, a harmadik órában. Jól esik, de most már nem sírom el magam, mint annak idején. Búcsúzóul annyit mond, hogy ha nekem nem jelent gondot, akkor örülne, ha időnként meglátogatnám, hiszen nincs senkije, velem meg szívesen beszélget. A gáncsolásról nem beszéltünk. Nem elemeztük, mi mi-ért történt.

Hetente egyszer elmentem hozzá. Szerettem ezeket a délutánokat. Volt, hogy főzött, volt, hogy én vittem valami finomat valamelyik étteremből. Sokszor beszélt a lánya és a felesége elvesztése miatti fájdmáról, arról, hogy milyen nehezen állt talpra, de muszáj volt, mert tudta, hogy nem hagyhatja el magát végleg. És most már örül, mert van, aki látogatja. Raj-

tam kívül senki nem járt hozzá. Amikor elkezdett inni, elmaradtak a volt kollégák.

– Ilyen az élet – mondta. – Nyakon vág, leteper, aztán itt maradsz egyedül. Bár én most már nem vagyok egyedül.

Nem akart nagy temetést, azt kérte, hamvasztassam el. Hirtelen jött a betegsége, vagy csak hirtelen derült ki. Amennyit tudtam, mellette voltam. Ott voltam aznap is, amikor meghalt. Fogtam a kezét. Mintha az apám kezét fogtam volna.

Antal József: Temetődomb (papír, mahagónipác)